

035/2 NORDDALSÅNA

FYLKE: Rogaland

Kommune: Hjelmeland og Suldal

Nedbørfelt: ca 22 km²

Toppunkt: 815 moh.

Utløpspunkt: 0 moh.

Marin grense: ca 60 moh.

Kraftpotensial: 24 GWh

SP-kategori: III

Økonomiklasse: 3

Naturgeogr. region: 37b

Norrdalsåna ligger øst for Haugesund med utløp i en liten avsnøring av Erfjorden kalt Kilavågen. Ulladalsvassdraget ligger i øst, mens Hålandselva som også vurderes i Verneplan IV, er nabovassdrag i nord. I sør ligger Jøsenfjorden.

Klimaet er maritimt. Årsnedbøren er ca 2000 mm i lavereliggende deler og mellom 2000 og 2500 mm i høyereliggende områder.

Vassdraget kommer fra Raudvatnet (665 moh.) nær vannskillet i sørøst. Det ligger oppe på heiplatået, som består av et småkupert kollelandsskap, 600-800 moh. Fra vannet renner hovedvassdraget i en bue via Krokavatnet til Nesstølsvatnet. Nesstølsvatnet er nedbørfeltets største innsjø med et areal på nær 0,6 km². Det ligger sentralt i nedbørfeltet og består av tre bassenger. Fra vannet renner Boglandselva i sørvestlig retning mot utløp i fjorden. På veien renner det gjennom Norrdalsvatnet og tar etter dette navnet Norrdalsåna. Denne har skåret seg dypt ned i berggrunnen og har et kraftig fall på den siste strekningen før utløp i fjorden. Høyeste punkt ligger i nordøst, i et fjellområde som er kalt Blåfjell. Berggrunnen består i hovedsak av grunnfjellsbergarter; gneiser og granitter. Lengst øst i feltet er det imidlertid innslag av fyllitter.

Vassdraget omfatter alle vegetasjonssoner fra havnivå og opp til lavalpin sone. Sørboreal sone med varmekjære arter som eik, hassel, svartor, alm og ask når opp i ca 200 moh. I mellomboreal sone (200-500 moh.) dominerer furu og bjørk. Bjørk er viktigste treslag i den nordboreale sone. Tregrensen går i sørvendte lier opp i 750 moh. Fjellvegetasjonen tilhører den lavalpine sonen, og utgjøres vesentlig av lynchheier, fuktheier og myrer.

Sammenlignet med Hålandselva i nord har Norrdalsåna et uberørt preg. Det eneste gårdsbruket ligger ved utløp der også Riksvei 13 krysser. Her finnes også noen granplantefelt. I indre deler av vassdraget er kulturpåvirkningen begrenset til noe sauebeite. Ved nordenden av Nesstølsvatnet ligger et fåtall hytter.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er relativt lite og dekker bare en liten del av den variasjonsrikdom som finnes av naturtyper i Ryfylke. For de fleste naturfagene er vassdraget ikke egnet som typevassdrag. Vassdraget er nesten ikke påvirket av tekniske inngrep og har referanseverdi. Vurdert sammen med de naturtyper som finnes i nabovassdraget Hålandselva, vil de dekke en større del av variasjonen i Ryfylke. Vormo på sørsiden av Jøsenfjorden er vernet og antas å ivareta deler av de naturfaglige verdier i området.

Geofag

De forskjellige bergartskomplekser gjenspeiles i landformene. Både i nord, øst og sør opptrer rester av det kaledonske skyvedekket i de høyereliggende partier. Her er det hovedsakelig gneis og det er mye bart fjell. Under skyvedekket er det stedvis mindre partier med kambro-siluriske bergarter. Dette har resultert i at det er dannet brattkanter.

I feltets sentrale deler er det store løsavsetninger. Den fluviale aktiviteten er betydelig med bankedannelser. Elva har utviklet et fint delta i Norddalsvatn.

Nedbørfeltet tilhører en kvartærgeologisk interessant region med randavsetninger fra Yngre Dryas. Feltet har stort mangfold av formelementer.

Stor verneverdi ***

Botanikk

Antall karplanter i nedbørfeltet er noe lavere enn gjennomsnittet for tilsvarende vassdrag i regionen. Floraen består av arter som en kan forvente å finne i denne delen av Vestlandet. Fjell- og lavlandselementet er dårlig representert. Det er ikke registrert sjeldne natur- eller vegetasjonstyper, og områdets verdi ligger vesentlig i at det er lite kulturpåvirket. Bjørk- og furuskogene, spesielt rundt Norddalsvatnet og videre innover i dalføret, har stor referanseverdi. Ved Norddalsvatnet finnes dessuten velutviklet vann- og strandvegetasjon i tilknytning til intermediære myrer. Lavlandet og de alpine regionene er dårlig representert og vegetasjonen i lavlandet viser liten diversitet. Typeverdien er derfor liten.

Middels verneverdi **

Landfauna

I Norddalsvatnet hekker flere andefugl- og vadefuglarter. Skogsområdene er lite påvirket av tekniske inngrep og spetter og spurvefugl er sannsynligvis rikt representert her. Hjort er viktigste hjortedyrart og finnes i gode bestander, særlig sommer og høst. Elg forekommer som streifdyr.

Stor verneverdi ***

Vannfauna

Innsjøer og andre ferskvannslokaliteter er stort sett knyttet til de subalpine områdene som også dominerer arealmessig i nedbørfeltet. I september 1977 var pH ca 5.5, men er høyst sannsynlig lavere i dag. Faunaen inneholder flere sjeldne arter og tettheten av dyr er generelt høy. Faunaen bærer imidlertid preg av lav pH. Kleppsvatnet og Norddalsvatnet har tette bestander av fin ørret. Sjørret kan bare gå 50 m opp i Norddalsåna. På denne strekningen er det imidlertid fine gyte- og oppvekstforhold. Vassdragets uberørte karakter er viktig i ferskvannsbiologisk sammenheng.

Middels verneverdi **

Kulturminneverdier

Kilane, Vågane og Bogland var bosatt i middelalderen, trolig også i jernalderen. Bogland lå øde etter Svartedauen. Det vil finnes kulturminner fra disse periodene i området. Området har vært utmark for gårder som ligger nord og sør for vassdraget. På stølene er det bevart hus og en rekke tufter. På Erøystølen er det f.eks. tufter etter mer enn 15 hus. Her er dessuten utslåtter, utløer og stakktufter. Den nedlagte heigården Bogland ble gjenryddet og her var det gårdsdrift på 1600-1700-tallet. Den ble senere brukt som støl, og her finnes mange tufter. I området er det også rester etter koier, brukt i forbindelse med skogsdriften under krigsårene på 1940-tallet. Et mindre damanlegg i Norddalsvatnet har tilknytning til sag- og kverndrift, og nær utløpet ligger en oppgangssagtuft. En gammel driftevei mot Haukeli gikk gjennom området. Området har kulturminner som hovedsakelig belyser en omfattende utmarksbruk gjennom et langt tidsrom, men også den tidlige heiegårdsbosettingen. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal sammenheng.

Middels verneverdi **

Friluftsjakter

Området er egnet til dags- og flerdagsturer til fots og dagsturer på ski. Det er i første rekke lokalbefolkningen i Erfjord og Jøsenfjord som bruker området. Nedbørfeltet grenser til et større sammenhengende heiområde, som er et attraktivt, regionalt friluftsområde i indre Ryfylke. Norddalsåna bør sees i sammenheng med dette da det ikke finnes alternative turområder av samme karakter i nærheten.

Stor verdi ***

Landbruksinteresser

Brukene i nedbørfeltet er små. Sauehold dominerer i husdyrproduksjonen. Det er potensielle nydyrkingarealer i høyereliggende områder forutsatt at det bygges veier.

Middels verdi **

Kraftressurser

Selv om Nesstølsvatnet overføres til Ulla-Førre, vil restfeltet kunne bygges ut ved å nytte fallet mellom Norddalsvatnet og sjøen. Sammen med avløpet fra Kleppsvatnet vil utbyggingen gi ca 24 GWh midlere årsproduksjon relativt billig kraft med en regulering av Norddalsvatnet (+2 m, -1 m). Dersom overføringen til Ulla-Førre går ut, blir utbyggingen av Norddalsåna noe større. Prosjektet er plassert i kategori III (10) i Samlet plan.